

พฤติกรรมทางการเงินของผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

Financial Behavior of Elderly in Phayao Province

กานต์พิชชา กองคนขวา

สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
19 หมู่ 2 ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 56000
plalioh@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมทางการเงินของผู้สูงอายุ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการออม/ลงทุนของผู้สูงอายุ โดยกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยคือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพะเยา สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการและแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และผลการวิจัยจะนำเสนอด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์ และไคสแควร์ โดยผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สูงอายุมีการคำนึงถึงราคา คุณภาพ และลำดับความจำเป็น ก่อนการซื้อสินค้าอยู่เป็นประจำ
2. ผู้สูงอายุไม่ค่อยมีพฤติกรรมกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน/เดือน ทำให้ต้องมีการกู้ยืมเงินในบางครั้ง
3. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมโดยการฝากธนาคาร
4. รายได้ ค่าใช้จ่าย และแหล่งที่มาของรายได้ มีอิทธิพลต่อปริมาณการออม/ลงทุนของผู้สูงอายุ
5. รายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมด้านหนี้สิน และพฤติกรรมการออม/ลงทุน
6. ค่าใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมด้านหนี้สิน และพฤติกรรมการออม/ลงทุน
7. หนี้สิน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมด้านหนี้สิน และพฤติกรรมการออม/ลงทุน

คำสำคัญ: การเงิน, ความมั่นคง, ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the financial behavior of the elderly 2) to study the factors influencing the savings/investing of the elderly. The sample of this research is the people aged more than 60 and living in Phayao province. The research instruments were checklist questionnaires and 4-point rating scale questionnaires. The results were found by descriptive and inferential statistics, consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation, and chi-square. The results are as follows;

1. The elderly always consider about price, quality, and priority before buying goods.
2. The elderly surveyed sometimes must borrow money as a consequence of they do not limit their daily or monthly expenditure.
3. Most of the elderly savings at the bank.

4. Three factors influence the savings/investing of the elderly: income, expenditure, and source of income.

5. There are relationship found between income and consumption behavior; between income and debt behavior; and between income and saving/investing behavior.

6. There are relationship found between expenditure and consumption behavior; between expenditure and debt behavior; and between expenditure and saving/investing behavior.

7. There are relationship found between debt and consumption behavior; between debt and debt behavior; and between debt and saving/investing behavior.

Keywords: Financial, Security, Elderly

1) บทนำ

หากทำการแบ่งกลุ่มประชากรด้วยโครงสร้างทางอายุ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปคือกลุ่มผู้สูงอายุ [1] โดยในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีอัตราการเติบโตของจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลทำให้ภาครัฐบาลต้องเข้ามาช่วยเหลือทางการเงินด้วยการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี เนื่องจากวัยผู้สูงอายุจะเป็นช่วงที่รายได้มีจำนวนลดลงหรือไม่มีรายได้ [2] แต่ค่าใช้จ่ายกลับมีปริมาณเพิ่มขึ้น อีกทั้งผู้สูงอายุยังต้องเผชิญกับปัญหาในด้านอื่นด้วย เช่น ด้านที่อยู่อาศัย [3] ด้านสุขภาพร่างกาย [4] ด้านจิตใจ และด้านวิถีชีวิตหรือสังคม [5]

อย่างไรก็ตาม จำนวนเบี้ยยังชีพที่ทางรัฐบาลได้จ่ายให้กลับกลุ่มผู้สูงอายุกลับไม่เพียงพอกับการดำรงชีวิตในแต่ละวัน จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น [6] เนื่องจากภาวะค่าครองชีพ มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยพิจารณาจากดัชนีราคาผู้บริโภค ซึ่งเป็นตัวเลขดัชนีที่สะท้อนถึงราคาสินค้าอุปโภคบริโภค [7] และภาวะค่าครองชีพตามพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป [8] ซึ่งจะเห็นว่าดัชนีราคาผู้บริโภคได้เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา

ตารางที่ 1: ดัชนีราคาผู้บริโภคและงบประมาณเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ

ปี พ.ศ.	ดัชนีราคาผู้บริโภค	งบประมาณเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ (ล้านบาท)
2550	70.3	10,626.54
2551	75.3	10,620.13
2552	75.9	21,963.67
2553	83.8	32,778.90
2554	90.0	37,893.40
2555	94.8	52,536.84
2556	98.9	58,347.01
2557	100.4	61,406.73
2558	100.0	61,879.28
2559	102.1	63,219.44

แหล่งที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าความมั่นคงทางการเงิน จึงเป็นเรื่องของการบริหารค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับรายได้ ที่มีการบริหารเงินให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการเงิน และการจัดสรรเงินบางส่วนเพื่อการออมหรือลงทุนที่เหมาะสมกับรูปแบบของการดำเนินชีวิต

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับความมั่นคงทางการเงินของผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ด้วยการพิจารณาข้อมูลทางการเงิน พฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมด้านหนี้สิน และพฤติกรรมการออม/ลงทุน เพื่อประเมินพฤติกรรมทางการเงินและค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงทางการเงินของผู้สูงอายุ โดยผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนการเงินส่วนบุคคลให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเงิน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการออม/ลงทุน ของผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

3) วิธีดำเนินการวิจัย

3.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพะเยาทั้ง 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพะเยา อำเภอดอกคำใต้ อำเภอแม่ใจ อำเภอภูกามยาว อำเภอจุน อำเภอปง อำเภอเชียงม่วน อำเภอเชียงคำ และอำเภอภูซาง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยได้คำนวณมาจากจำนวนของประชากรผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยาที่มีจำนวนทั้งสิ้น 85,347 คน [9] โดยได้นำมาแทนค่าตามรูปสูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane จะทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 398 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยแบบหลายขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ขั้นแรก: ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยกำหนดให้ทั้ง 9 อำเภอมีกลุ่มตัวอย่างในจำนวนที่เท่ากันคือ 45 คน ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยทั้งสิ้นจะเท่ากับ 405 คน

- ขั้นที่สอง: ใช้วิธีการสุ่มแบบจับฉลาก โดยผู้วิจัยจะทำการจับสลากเลือกเพียงอำเภอละ 2 ตำบล ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการกระจายกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัยให้ครอบคลุมและมีความเท่าเทียมกันในแต่ละอำเภอ

3.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อสร้างเครื่องมือการวิจัยให้ตรงตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้มีการศึกษาข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการสร้างแบบสอบถาม โดยหลังจากสร้างแบบสอบถามเสร็จสิ้น ก็ได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ทั้งนี้ เครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยได้เลือกใช้คือ แบบสอบถามแบบปลายปิดจำนวน 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป มีรูปแบบคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพก่อนอายุ 60 ปี และอาชีพในปัจจุบัน

ตอนที่ 2: ข้อมูลทางการเงิน มีรูปแบบคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อมูลรายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สิน

ตอนที่ 3: ข้อมูลการออม/ลงทุน มีรูปแบบคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ จำนวนเงินออม/ลงทุน ลักษณะของการออมเงิน และรูปแบบการลงทุนอย่างอื่นที่นอกเหนือจากการออม

ตอนที่ 4: ข้อมูลพฤติกรรมทางการเงิน มีรูปแบบคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 18 ข้อ ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมด้านหนี้สิน และพฤติกรรมการออม/ลงทุน

3.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดลองแจกแบบสอบถามกับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างของการวิจัยจำนวน 20 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น โดยค่า Cronbach's Alpha ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.813 ซึ่งมากกว่า 0.700 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัยตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ระบุไว้ โดยมีขั้นตอนตั้งแต่การติดต่อกับผู้นำชุมชนหรือพนักงานเทศบาลประจำตำบลเพื่อนัดวัน เวลา และสถานที่ แล้วจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย และดำเนินการลงพื้นที่วิจัยภาคสนาม

3.4) การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยสถิติที่ใช้สำหรับการแปลความหมายข้อมูลและเขียนสรุปผลการวิจัยจะประกอบไปด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สหสัมพันธ์ และไคสแควร์

4) ผลการวิจัย

4.1) ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.25 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 32.75 โดยส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง 60-69 ปี (ร้อยละ 58.25) รองลงมาคืออายุ 70-79 ปี (ร้อยละ 31.50), อายุ 80-89 ปี (ร้อยละ 9.75), และอายุ 90 ปีขึ้นไป (ร้อยละ

0.50) สำหรับข้อมูลด้านสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ แต่งงาน (ร้อยละ 50.75) รองลงมาคือ เป็นหม้าย (ร้อยละ 36), โสด/ไม่เคยแต่งงาน (ร้อยละ 9.75), หย่าร้าง (ร้อยละ 2.50), และแยกกันอยู่ (ร้อยละ 1) ทั้งนี้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่จะมีจำนวน 2-3 คน (ร้อยละ 48.25) รองลงมาคือ 4-5 คน (ร้อยละ 26.50), อาศัยอยู่ตัวคนเดียว (ร้อยละ 13.75), และ 6 คนขึ้นไป (ร้อยละ 11.50)

ตารางที่ 2: อาชีพก่อนอายุ 60 ปี และอาชีพในปัจจุบัน

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
อาชีพก่อนอายุ 60 ปี	พนักงานบริษัทเอกชน	2	0.50
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3	0.75
	ข้าราชการ	8	2.00
	ค้าขาย/เจ้าของกิจการ	59	14.50
	เกษตรกร	194	48.00
	รับจ้างทั่วไป	126	31.00
	อื่นๆ	13	3.25
อาชีพในปัจจุบัน	ไม่ได้ทำงาน	235	58.00
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ	1	0.25
	ค้าขาย/เจ้าของกิจการ	41	10.00
	เกษตรกร	62	15.25
	รับจ้างทั่วไป	62	15.25
	อื่นๆ	5	1.25

ในส่วนของ การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลด้านอาชีพก่อนอายุ 60 ปี และอาชีพในปัจจุบันพบว่า อาชีพก่อนอายุ 60 ปีของกลุ่มตัวอย่าง 3 อันดับแรกคือ เกษตรกร (ร้อยละ 48) รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 31) และค้าขาย/เจ้าของกิจการ (ร้อยละ 14.50) ส่วนอาชีพในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง 3 อันดับแรกคือ ไม่ได้ทำงาน (ร้อยละ 58) เกษตรกร (ร้อยละ 15.25) และรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 15.25)

4.2) ข้อมูลทางการเงิน

4.2.1) ข้อมูลด้านรายได้

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีรายได้มาจาก เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รองลงมาคือ จากบุตรหลาน ทำการเกษตร รับจ้างทั่วไป ค้าขาย/ทำธุรกิจ และเงินบำนาญ ตามลำดับ โดยจำนวนรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ต่ำกว่า 1,000 บาท (ร้อยละ 34.25) รองลงมาคือ 1,001-2,000 บาท (ร้อยละ 23), 2,001-3,000 บาท (ร้อยละ 18.25), 5,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 10.50), 3,001-4,000 บาท (ร้อยละ 8.50), และ 4,001-5,000 บาท (ร้อยละ 5.5) ตามลำดับ

ตารางที่ 3: แหล่งที่มาของรายได้

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
แหล่งที่มาของรายได้	เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	221	54.50
	บุตร/หลาน	63	15.50
	เงินบำนาญ	4	1.00
	ค้าขาย/ทำธุรกิจ	32	8.00
	ทำการเกษตร	43	10.50
	รับจ้างทั่วไป	42	10.25
	อื่นๆ	1	0.25

4.2.2) ข้อมูลด้านค่าใช้จ่าย

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายประเภทอุปโภคบริโภคสูงสุด รองลงมาคือ ค่าเงินทำบุญ ค่ารักษาพยาบาล ค่าสาธารณูปโภคและการสื่อสาร ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ค่ากิจกรรมผู้สูงอายุ ค่าที่อยู่อาศัย และค่าเดินทาง โดยจำนวนค่าใช้จ่ายต่อเดือนส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 1,001-2,000 บาท (ร้อยละ 28.25) ถัดมาคือ 2,001-3,000 บาท (ร้อยละ 20), ต่ำกว่า 1,000 บาท (ร้อยละ 16.75), 3,001-4,000 บาท (ร้อยละ 15.75), 5,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 13), และ 4,001-5,000 บาท (ร้อยละ 6.25) ตามลำดับ

ตารางที่ 4: ประเภทของค่าใช้จ่าย

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของค่าใช้จ่าย	อุปโภคบริโภค	358	88.50
	รักษาพยาบาล	11	2.75
	ที่อยู่อาศัย	1	0.25
	เดินทาง	1	0.25
	สาธารณูปโภคและการสื่อสาร	6	1.50
	เงินทำบุญ	22	5.50
	กิจกรรมผู้สูงอายุ	2	0.50
	อื่นๆ	3	0.75

4.2.3) ข้อมูลด้านหนี้สิน

ผลการวิเคราะห์พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างจะไม่มีหนี้สิน แต่ก็มีบางส่วนที่มีหนี้สินบ้างส่วนที่มีหนี้ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการก่อหนี้ส่วนใหญ่คือ เพื่อนำไปใช้ในการอุปโภคบริโภค วัตถุประสงค์อื่นๆ เพื่อนำไปชำระหนี้ เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล และเพื่อเป็นค่ากิจกรรมผู้สูงอายุ ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีการก่อหนี้จะมีจำนวนหนี้ส่วนใหญ่ 5,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 36.50) รองลงมาคือ ต่ำกว่า 1,000 บาท (ร้อยละ 2.75), 2,001-3,000 บาท (ร้อยละ 1.50), 1,001-2,000 บาท (ร้อยละ 1.25), 3,001-4,000 บาท (ร้อยละ 1.25), และ 4,001-5,000 บาท (ร้อยละ 0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 5: วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้	ไม่มีหนี้สิน	227	56.00
	ใช้ในการอุปโภคบริโภค	85	21.00
	ค่ารักษาพยาบาล	3	0.75
	ค่ากิจกรรมผู้สูงอายุ	1	0.25
	นำไปชำระหนี้	10	2.50
	อื่นๆ	79	19.50

4.2.4) ข้อมูลด้านการออม/การลงทุน

ตารางที่ 6: รูปแบบของการออมเงิน

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบการออม	เก็บไว้กับตัวเอง	91	22.5
	เก็บไว้กับลูก/หลาน/ญาติ	6	1.5
	ฝากธนาคาร	107	26.5
	ฝากสหกรณ์	87	21.5
	อื่นๆ	14	3.5

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนการออม/ลงทุน ต่ำกว่า 500 บาท (ร้อยละ 50.50) รองลงมาคือ ไม่มีการออม/ลงทุน (ร้อยละ 26.50), 501-1,000 บาท (ร้อยละ 14.50), 1,001-1,500 บาท และ 2,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 3.00), และ 1,5001-2,000 บาท (ร้อยละ 2.50) สำหรับผู้ที่มีการออมส่วนใหญ่จะออมในรูปแบบการฝากธนาคาร รองลงมาคือ การออมโดยเก็บไว้กับตัวเอง การฝากสหกรณ์ การออมในรูปแบบอื่นๆ และการออมโดยเก็บไว้กับลูก/หลาน/ญาติ

อย่างไรก็ตาม นอกจากการออมเงินแล้วกลุ่มตัวอย่างยังมีการลงทุนในรูปแบบอื่นๆ ประกอบด้วย รูปแบบการลงทุนที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกคือ การทำฌาปนกิจสงเคราะห์ รองลงมาคือ การซื้อประกันชีวิต การซื้อทองคำ/เครื่องประดับมีค่า การซื้ออสังหาริมทรัพย์ การซื้อสลาก/พันธบัตร/หลักทรัพย์ และการลงทุนอื่นๆ

ตารางที่ 7: รูปแบบการลงทุน

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบการลงทุน	ซื้อทองคำ/เครื่องประดับมีค่า	4	1.00
	ซื้ออสังหาริมทรัพย์	3	0.75
	ซื้อประกันชีวิต	48	11.75
	ทำฌาปนกิจสงเคราะห์	224	55.25
	ซื้อสลาก/พันธบัตร/หลักทรัพย์	2	0.50
	อื่นๆ	1	0.25

4.3) พฤติกรรมการทางการเงิน

4.3.1) พฤติกรรมการบริโภค

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างพยายามลดค่าใช้จ่าย เลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น คำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อสินค้า คำนึงถึงราคาก่อนซื้อสินค้า และคำนึงถึงคุณภาพก่อนซื้อสินค้า จะพบพฤติกรรมอยู่เป็นประจำ แต่สำหรับการกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน/เดือน จะพบพฤติกรรมนานๆ ครั้ง

4.3.2) พฤติกรรมด้านหนี้สิน

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ ก่อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด กู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้ กู้ยืมเงินจากเจ้าหน้าที่หลายราย และกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างกลับมีพฤติกรรมการกู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ นานๆ ครั้ง

4.3.3) พฤติกรรมด้านการออม/ลงทุน

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการออม/ลงทุนทุกเดือน เลือกการออม/ลงทุนตามระดับความมั่นคง และเลือกการออม/ลงทุนตามระดับความเสี่ยง จะพบพฤติกรรมอยู่เป็นประจำ ในส่วนของการแบ่งเงินเพื่อการออม/ลงทุนก่อนนำไปใช้จ่าย และเลือกการออม/ลงทุนตามอัตราผลตอบแทน จะพบพฤติกรรมนานๆ ครั้ง แต่สำหรับการกระจายการออม/ลงทุน กลับพบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีพฤติกรรมนี้

ตารางที่ 8: พฤติกรรมทางการเงิน

รายการ	Mean	SD	ความหมาย
พฤติกรรมการบริโภค			
การกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน/เดือน	1.32	1.078	นานๆ ครั้ง
การพยายามลดค่าใช้จ่าย	2.41	0.796	เป็นประจำ
การเลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น	2.71	0.615	เป็นประจำ
การคำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อสินค้า	2.58	0.731	เป็นประจำ
การคำนึงถึงราคาก่อนซื้อสินค้า	2.44	0.859	เป็นประจำ
การคำนึงถึงคุณภาพก่อนซื้อสินค้า	2.48	0.822	เป็นประจำ
พฤติกรรมด้านหนี้สิน			
การซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ	0.29	0.697	ไม่เคย
การก่อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด	0.23	0.608	ไม่เคย
การกู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ	1.07	1.253	นานๆ ครั้ง
การกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้	0.29	0.730	ไม่เคย
การกู้ยืมเงินจากเจ้าหน้าที่หลายราย	0.32	0.638	ไม่เคย
การกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน	0.23	0.591	ไม่เคย
พฤติกรรมการออม/ลงทุน			
ออม/ลงทุนทุกเดือน	1.60	1.243	บ่อยครั้ง
แบ่งเงินเพื่อการออม/ลงทุนก่อนนำไปใช้จ่าย	1.45	1.114	นานๆ ครั้ง
เลือกการออม/ลงทุนตามระดับความมั่นคง	1.59	1.265	บ่อยครั้ง
เลือกการออม/ลงทุนตามระดับความเสี่ยง	1.52	1.222	บ่อยครั้ง
เลือกการออม/ลงทุนตามอัตราผลตอบแทน	1.15	1.173	นานๆ ครั้ง
กระจายการออม/ลงทุน	0.62	0.773	ไม่เคย

4.4) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

4.4.1) ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางการเงินกับปริมาณการออม/ลงทุน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance: ANOVA) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางการเงินกับปริมาณการออม/ลงทุน โดยพิจารณาจากค่า Sig. พบว่า จำนวนรายได้ จำนวนค่าใช้จ่าย และแหล่งที่มาของรายได้ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออม/ลงทุน แต่สำหรับจำนวนหนี้สิน ประเภทของค่าใช้จ่าย และวัตถุประสงค์การกู้ยืมจะไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออม/ลงทุน

ตารางที่ 9: ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางการเงินกับปริมาณการออม/ลงทุน

ข้อมูลทางการเงิน	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
จำนวนรายได้	30.155	6.031	5.854	0.000*
จำนวนค่าใช้จ่าย	17.549	3.51	3.115	0.009*
จำนวนหนี้สิน	8.760	1.46	1.228	0.291
แหล่งที่มาของรายได้	17.288	2.881	2.797	0.011*
ประเภทของค่าใช้จ่าย	8.189	1.17	1.038	0.404
วัตถุประสงค์การกู้ยืม	8.715	1.743	1.466	0.200

* มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

4.4.2) ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนรายได้กับพฤติกรรมการเงิน

ผลการวิเคราะห์การแจกแจงไขว้เพื่อทดสอบการกระทำร่วมกัน (Interaction) ระหว่างจำนวนรายได้กับพฤติกรรมการเงินพบว่า

- จำนวนรายได้กับพฤติกรรมการบริโภคมีความสัมพันธ์กัน โดยจำนวนรายได้มีความสัมพันธ์กับการพยายามลดค่าใช้จ่ายมากที่สุด (0.114) รองลงมาคือ การคำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อ

สินค้า (0.106), การคำนึงถึงราคาก่อนซื้อสินค้า (-0.094), การคำนึงถึงคุณภาพก่อนซื้อสินค้า (0.064), การกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน/เดือน (0.024), และการเลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น (-0.022) ตามลำดับ

- จำนวนรายได้กับพฤติกรรมด้านหนี้สินมีความสัมพันธ์กัน โดยจำนวนรายได้มีความสัมพันธ์กับการกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้หลายรายมากที่สุด (0.188) รองลงมาคือ การกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน (0.181), การก่อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด (0.167), การกู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ (0.115), การกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้ (0.109), และการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ (0.091) ตามลำดับ
- จำนวนรายได้กับพฤติกรรมการออม/ลงทุนมีความสัมพันธ์กัน โดยจำนวนรายได้มีความสัมพันธ์กับการกระจายการออม/ลงทุนมากที่สุด (0.179) รองลงมาคือ การเลือกการออม/ลงทุนตามอัตราผลตอบแทน (0.125), การเลือกการออม/ลงทุนตามระดับความมั่นคง (0.122), การเลือกการออม/ลงทุนตามระดับความเสี่ยง (0.115), การออม/ลงทุนทุกเดือน (0.079), และการแบ่งเงินเพื่อการออม/ลงทุนก่อนนำไปใช้จ่าย (0.037) ตามลำดับ

ตารางที่ 10: ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนรายได้กับพฤติกรรมทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงิน	Asymp. Sig.	Pearson's R	ทิศทางความสัมพันธ์
	(2-sided)		
พฤติกรรมการบริโภค			
การกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน/เดือน	0.000*	0.024	ทิศทางเดียวกัน
การพยายามลดค่าใช้จ่าย	0.000*	0.114	ทิศทางเดียวกัน
การเลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น	0.003*	-0.022	ทิศทางตรงกันข้าม
การคำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อสินค้า	0.000*	0.106	ทิศทางเดียวกัน
การคำนึงถึงราคาของสินค้า	0.000*	-0.094	ทิศทางตรงกันข้าม
การคำนึงถึงคุณภาพก่อนซื้อสินค้า	0.000*	0.064	ทิศทางเดียวกัน
พฤติกรรมด้านหนี้สิน			
การซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ	0.000*	0.091	ทิศทางเดียวกัน
การก่อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด	0.000*	0.167	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ	0.000*	0.115	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้	0.000*	0.109	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้หลายราย	0.000*	0.188	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน	0.000*	0.181	ทิศทางเดียวกัน
พฤติกรรมการออม/ลงทุน			
ออม/ลงทุนทุกเดือน	0.002*	0.079	ทิศทางเดียวกัน
แบ่งเงินเพื่อการออม/ลงทุนก่อนนำไปใช้จ่าย	0.028*	0.037	ทิศทางเดียวกัน
เลือกการออม/ลงทุนตามระดับความมั่นคง	0.000*	0.122	ทิศทางเดียวกัน
เลือกการออม/ลงทุนตามระดับความเสี่ยง	0.000*	0.115	ทิศทางเดียวกัน
เลือกการออม/ลงทุนตามอัตราผลตอบแทน	0.000*	0.125	ทิศทางเดียวกัน
กระจายการออม/ลงทุน	0.000*	0.179	ทิศทางเดียวกัน

4.4.3) ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนค่าใช้จ่ายกับพฤติกรรมทางการเงิน

ผลการวิเคราะห์การแจกแจงไขว้เพื่อทดสอบการกระทำร่วมกัน (Interaction) ระหว่างจำนวนค่าใช้จ่ายกับพฤติกรรมทางการเงินพบว่า

- จำนวนค่าใช้จ่ายกับพฤติกรรมการบริโภคมีความสัมพันธ์กัน โดยจำนวนค่าใช้จ่ายมีความสัมพันธ์กับการคำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อสินค้ามากที่สุด (0.120) รองลงมาคือ การคำนึงถึงราคาของสินค้า (-0.118), การพยายามลดค่าใช้จ่าย (0.081), การคำนึงถึงคุณภาพก่อนซื้อสินค้า (0.041), การเลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น (0.026), และการกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน/เดือน (0.021) ตามลำดับ
- จำนวนค่าใช้จ่ายกับพฤติกรรมด้านหนี้สินมีความสัมพันธ์กัน โดยจำนวนค่าใช้จ่ายมีความสัมพันธ์กับการกู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอมากที่สุด (0.258) รองลงมาคือ การกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน (0.252), การซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ (0.244), การกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้หลายราย (0.195), การกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้ (0.143), และการก่อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด (0.108) ตามลำดับ
- จำนวนค่าใช้จ่ายกับพฤติกรรมการออม/ลงทุนมีความสัมพันธ์กัน โดยจำนวนค่าใช้จ่ายมีความสัมพันธ์กับการเลือกการออม/ลงทุนตามอัตราผลตอบแทนมากที่สุด (-0.048) รองลงมาคือ การเลือกการออม/ลงทุนตามระดับความเสี่ยง (0.038), การแบ่งเงินเพื่อการออม/ลงทุนก่อนนำไปใช้จ่าย (0.027), การกระจายการออม/ลงทุน (0.020), การเลือกการออม/ลงทุนตามระดับความมั่นคง (0.007), และการออม/ลงทุนทุกเดือน (0.004) ตามลำดับ

ตารางที่ 11: ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนค่าใช้จ่ายกับพฤติกรรมทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงิน	Asymp. Sig.	Pearson's R	ทิศทางความสัมพันธ์
	(2-sided)		
พฤติกรรมการบริโภค			
การกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน/เดือน	0.000*	0.021	ทิศทางเดียวกัน
การพยายามลดค่าใช้จ่าย	0.000*	0.081	ทิศทางเดียวกัน
การเลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น	0.000*	0.026	ทิศทางเดียวกัน
การคำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อสินค้า	0.000*	0.120	ทิศทางเดียวกัน
การคำนึงถึงราคาของสินค้า	0.000*	-0.118	ทิศทางตรงกันข้าม
การคำนึงถึงคุณภาพก่อนซื้อสินค้า	0.000*	0.041	ทิศทางเดียวกัน
พฤติกรรมด้านหนี้สิน			
การซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ	0.000*	0.244	ทิศทางเดียวกัน
การก่อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด	0.000*	0.108	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ	0.000*	0.258	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้	0.000*	0.143	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้หลายราย	0.000*	0.195	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน	0.000*	0.252	ทิศทางเดียวกัน
พฤติกรรมการออม/ลงทุน			
ออม/ลงทุนทุกเดือน	0.000*	0.004	ทิศทางเดียวกัน
แบ่งเงินเพื่อการออม/ลงทุนก่อนนำไปใช้จ่าย	0.015*	0.027	ทิศทางเดียวกัน
เลือกการออม/ลงทุนตามระดับความมั่นคง	0.000*	0.007	ทิศทางเดียวกัน
เลือกการออม/ลงทุนตามระดับความเสี่ยง	0.000*	0.038	ทิศทางเดียวกัน
เลือกการออม/ลงทุนตามอัตราผลตอบแทน	0.000*	-0.048	ทิศทางตรงกันข้าม
กระจายการออม/ลงทุน	0.000*	0.020	ทิศทางเดียวกัน

4.4.4) ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนหนี้สินกับพฤติกรรมทางการเงิน

ผลการวิเคราะห์การแจกแจงไขว้เพื่อทดสอบการกระทำร่วมกัน (Interaction) ระหว่างจำนวนหนี้สินกับพฤติกรรมทางการเงินพบว่า

- จำนวนหนี้สินกับพฤติกรรมการบริโภคมีความสัมพันธ์กัน โดยจำนวนหนี้สินมีความสัมพันธ์กับการกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน/เดือนมากที่สุด (0.166) รองลงมาคือ การพยายามลดค่าใช้จ่าย (0.137), การคำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อสินค้า (0.118), การเลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น (0.102), การคำนึงถึงราคาก่อนซื้อสินค้า (0.082), และการคำนึงถึงคุณภาพก่อนซื้อสินค้า (0.074) ตามลำดับ
- จำนวนหนี้สินกับพฤติกรรมด้านหนี้สินมีความสัมพันธ์กัน โดยจำนวนหนี้สินมีความสัมพันธ์กับการกู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอมากที่สุด (0.491) รองลงมาคือ การกู้ยืมเงินจากเจ้าหน้าที่หลายราย (0.476), การกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้ (0.411), การก่อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด (0.376), การกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน (0.344), และการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ (0.269) ตามลำดับ
- จำนวนหนี้สินกับพฤติกรรมการออม/ลงทุนมีความสัมพันธ์กัน โดยจำนวนหนี้สินมีความสัมพันธ์กับการเลือกการออม/ลงทุนตามระดับความมั่นคงมากที่สุด (0.061) รองลงมาคือ การกระจายการออม/ลงทุน (0.058), การเลือกการออม/ลงทุนตามระดับความเสี่ยง (0.053), การแบ่งเงินเพื่อการออม/ลงทุนก่อนนำไปใช้จ่าย (0.033), การเลือกการออม/ลงทุนตามอัตราผลตอบแทน (-0.028), และการออม/ลงทุนทุกเดือน (0.011) ตามลำดับ

ตารางที่ 12: ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนหนี้สินกับพฤติกรรมทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงิน	Asymp. Sig.	Pearson's R	ทิศทางความสัมพันธ์
	(2-sided)		
พฤติกรรมการบริโภค			
การกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน/เดือน	0.000*	-0.166	ทิศทางตรงกันข้าม
การพยายามลดค่าใช้จ่าย	0.000*	0.137	ทิศทางเดียวกัน
การเลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น	0.000*	0.102	ทิศทางเดียวกัน
การคำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อสินค้า	0.003*	0.118	ทิศทางเดียวกัน
การคำนึงถึงราคาก่อนซื้อสินค้า	0.001*	0.082	ทิศทางเดียวกัน
การคำนึงถึงคุณภาพก่อนซื้อสินค้า	0.004*	0.074	ทิศทางเดียวกัน
พฤติกรรมด้านหนี้สิน			
การซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ	0.000*	0.269	ทิศทางเดียวกัน
การก่อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด	0.000*	0.376	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ	0.000*	0.491	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้	0.000*	0.411	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินจากเจ้าหน้าที่หลายราย	0.000*	0.476	ทิศทางเดียวกัน
การกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน	0.000*	0.344	ทิศทางเดียวกัน
พฤติกรรมการออม/ลงทุน			
ออม/ลงทุนทุกเดือน	0.000*	0.011	ทิศทางเดียวกัน
แบ่งเงินเพื่อการออม/ลงทุนก่อนนำไปใช้จ่าย	0.000*	0.033	ทิศทางเดียวกัน
เลือกการออม/ลงทุนตามระดับความมั่นคง	0.000*	0.061	ทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 12: ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนหนี้สินกับพฤติกรรมทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงิน	Asymp. Sig.	Pearson's R	ทิศทางความสัมพันธ์
เลือกการออม/ลงทุนตามระดับความเสี่ยง	0.001*	0.053	ทิศทางเดียวกัน
เลือกการออม/ลงทุนตามอัตราผลตอบแทน	0.000*	-0.028	ทิศทางตรงกันข้าม
กระจายการออม/ลงทุน	0.000*	0.058	ทิศทางเดียวกัน

5) สรุปและอภิปรายผล

5.1) สรุปผลการวิจัย

5.1.1) ด้านข้อมูลทางการเงิน

โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างจะประกอบอาชีพเกษตรกรในช่วงก่อนอายุ 60 ปี แต่ในปัจจุบันจะไม่ได้ทำงาน ทั้งนี้ รายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ทางรัฐบาลจ่ายให้ รองลงมาคือ เงินจากบุตรหลาน และการทำการเกษตร โดยรายได้ต่อเดือนจะมีจำนวนต่ำกว่า 1,000 บาท สำหรับประเภทค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่แล้วจะเป็นค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค รองลงมาคือ ค่าเงินทำบุญ และค่ารักษาพยาบาล ซึ่งจำนวนค่าใช้จ่ายต่อเดือนจะอยู่ในช่วง 1,001-2,000 บาท ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.75 จะไม่มีการกู้ยืมเงิน แต่ก็มีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่มีการกู้ยืม โดยมีวัตถุประสงค์หลักๆ คือเพื่อนำไปใช้ในการอุปโภคบริโภค ในส่วนของรูปแบบของการออมเงินจะเป็นการนำไปฝากธนาคารเป็นส่วนใหญ่ และนอกเหนือจากการออมเงินดังกล่าวแล้วยังมีการเลือกลงทุนในรูปแบบของการทำพาณิชย์สงเคราะห์ การซื้อประกันชีวิต และการซื้อทองคำ/เครื่องประดับมีค่า แต่ก็พบว่าสัดส่วนของผู้ไม่ออมเงินคิดเป็นร้อยละ 24.50 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ให้เหตุผลว่าไม่มีเงินเหลือสำหรับการออม

5.1.2) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน

ในภาพรวมด้านพฤติกรรมทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดี เนื่องจากมีการพยายามลดค่าใช้จ่าย เลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น คำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อสินค้า คำนึงถึงราคาก่อนซื้อสินค้า คำนึงถึงคุณภาพก่อนซื้อสินค้า อยู่เป็นประจำ มีการออม/ลงทุนทุกเดือน การเลือกการออม/ลงทุนตามระดับความมั่นคง และการเลือกการออม/ลงทุนตามระดับความเสี่ยงอยู่บ่อยครั้ง และไม่เคยซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ ก่อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด กู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้ กู้ยืมเงินจากเจ้าหน้าที่หลายราย และกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน อย่างไรก็ตามยังพบพฤติกรรมเสี่ยงบางอย่าง เช่น กลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน/เดือน กู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ และการแบ่งเงินเพื่อการออม/ลงทุนก่อนนำไปใช้จ่ายในลักษณะนานๆ ครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความเสี่ยงทางการเงินในบางครั้งบางคราว

5.1.3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางการเงินกับปริมาณการออม/ลงทุน พบว่า จำนวนรายได้ จำนวนค่าใช้จ่าย และแหล่งที่มาของรายได้ มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการออม/ลงทุนของกลุ่มตัวอย่าง และความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางการเงินกับพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า จำนวนรายได้ จำนวนค่าใช้จ่าย และจำนวนหนี้สิน ทั้งหมดมี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมด้านหนี้สิน และ พฤติกรรมการออม/ลงทุน โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีความสัมพันธ์ใน ทิศทางเดียวกัน ยกเว้น 1) การเลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น และการคำนึงถึงราคาก่อนซื้อสินค้า ที่จะมีความสัมพันธ์ในทิศทาง ตรงกันข้ามกับจำนวนรายได้ 2) การคำนึงถึงราคาก่อนซื้อสินค้า และ การเลือกการออม/ลงทุนตามอัตราผลตอบแทน จะมีความสัมพันธ์ใน ทิศทางตรงกันข้ามกับจำนวนค่าใช้จ่าย 3) การกำหนดค่าใช้จ่ายใน แต่ละวัน/เดือน และการเลือกการออม/ลงทุนตามอัตราผลตอบแทน จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับจำนวนหนี้สิน

5.2) อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1) ประเด็นที่ 1: ด้านรายได้

จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยาโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงาน ดังนั้น รายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ทางรัฐบาลจ่ายให้ และเงินจากบุตร/หลานเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับ [10] ที่ได้ศึกษา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชายแดนไทย-ลาว: กรณีศึกษาเชิงของ-ห้วยทราย โดยพบว่า เนื่องจากผู้สูงอายุจะไม่มีรายได้ ดังนั้นจึงต้องพึ่งพา ความเกื้อหนุนทางการเงินจากบุตร/หลาน/ญาติ เป็นหลัก

5.2.2) ประเด็นที่ 2: ด้านค่าใช้จ่าย

จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยาส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่าย จำพวกค่าอุปโภคบริโภค ค่าเงินทำบุญ และค่ารักษาพยาบาล ซึ่ง สอดคล้องกับ [1] ที่ได้ศึกษาการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยพบว่า เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องรายรับและรายจ่าย โดย รายจ่ายส่วนใหญ่ของผู้สูงวัยจะประกอบไปด้วย ค่าใช้จ่ายในการดำเนิน ชีวิต และค่าใช้จ่ายจรรยาพวกค่ารักษาพยาบาล

5.2.3) ประเด็นที่ 3: รูปแบบการออม

จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยาโดยส่วนใหญ่จะนำเงินไป ผากกับธนาคาร ซึ่งสอดคล้องกับ [11] ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่า โดยส่วนใหญ่ แล้วผู้สูงอายุมีการออมเงินโดยนำไปฝากกับสถาบันการเงิน นอกจากนี้ พฤติกรรมการบริโภคจะมีผลกระทบต่อการออมในทิศทางเดียวกัน ซึ่ง สอดคล้องกับ [12] ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการทางการเงิน ของผู้สูงอายุไทย โดยพบว่า พฤติกรรมในด้านการเงิน เช่น การบริโภค และหนี้สิน มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออม

6) ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาจะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้หลักมาจากเบี้ย ยังชีพที่ทางรัฐบาลจ่ายให้ และยังคงพึ่งพาทางการเงินจากบุตร/หลาน/ ญาติ ซึ่งในบางครั้งรายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริม การสร้างอาชีพให้กับกลุ่มของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้และ สามารถพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน

อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างบางส่วนไม่มีการเก็บออมเงิน ดังนั้น หน่วยงานของรัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งโครงการออมเงิน สำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ผู้สูงอายุมีเงินออมไว้ใช้ในวัยชรา และสำหรับค่าใช้จ่ายกรณีฉุกเฉิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลทุกท่าน รวมไปถึงผู้สนับสนุนและพนักงานเทศบาลประจำแต่ละตำบลในจังหวัด พะเยา ที่ช่วยทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] วรณรา ชื่นวัฒนา, "การเตรียมตัวเข้าสู่สูงอายุ," *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย ปทุมธานี*, ปีที่ 6, ฉบับที่ 1, หน้า 197-202, 2557.
- [2] D. Neumark and E. Powers, "The effect of means-tested income support for the elderly on pre-retirement saving: evidence from the SSI program in the U.S.," *Journal of Public Economics*, vol. 68, no. 2, pp. 181-206, May 1998.
- [3] S. Srichuae, V. Nitivattananon, and R. Perera, "Aging society in Bangkok and the factors affecting mobility of elderly in urban public spaces and transportation facilities," *IATSS Research*, vol. 40, no. 1, pp. 26-34, Jul. 2016.
- [4] M. Choleet, D. Gille, P. Piccinalli, U. Butikofer, A. Schmid, and H. Stoffers, "Short communication: Dairy consumption among middle-aged and elderly adults in Switzerland," *Journal of Dairy Science*, vol. 97, no. 9, pp. 5387-5392, 2014.
- [5] นภัสวรรณ ทรัพย์มา และ ไฉไล ศักดิ์วงษ์, "แบบแผนการดำเนินชีวิตของ ผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาวในชุมชนชนบทอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์," *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, ปีที่ 40, ฉบับที่ 2, หน้า 108-120, 2557.
- [6] ศิริวรรณ ว่องวิรุฬ และ ลดารัตน์ ศรีรักษ์, "การวางแผนทางการเงินเพื่อวัย เกษียณ," *วารสารนักบริหาร*, ปีที่ 31, ฉบับที่ 2, หน้า 234-240, 2554.
- [7] สมาคมบริษัทจัดการลงทุน, *ดัชนีราคาผู้บริโภค: ผู้นำการกองทุนด้านกองทุน*. กรุงเทพฯ: บริษัท บุญศิริการพิมพ์, 2556, หน้า 146.
- [8] บุษกร ถาวรประสิทธิ์, *ดัชนีราคาผู้บริโภค: การเงินและการธนาคาร*. สงขลา: นำ ตีพิมพ์โฆษณา, 2555, หน้า 74.
- [9] "ข้อมูลสถิติจำนวนผู้สูงอายุประเทศไทย ปี 2559," *กรมกิจการผู้สูงอายุ*, 2559. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dop.go.th/th/know/1/51>. [เข้าถึงเมื่อ: 5-พ.ค.-2560].
- [10] วีระศักดิ์ อรัญพิทักษ์, "คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชายแดนไทย-ลาว: กรณีศึกษาเชิง ของ-ห้วยทราย," *วารสารมนุษยศาสตร์*, ปีที่ 10, ฉบับที่ 2, หน้า 58-69, 2552.
- [11] อภิชนา จิวพัฒนกุล, วรางคณา อติศาประเสริฐ, และศุภินญา ญาณสมบุรณ์, "ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ," *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, ปีที่ 3, ฉบับ ที่ 6, หน้า 178-194, 2554.
- [12] อัจฉราวรรณ งามญาณ และณัฐวิธร์ เผ่าภู, "ผู้สูงอายุไทย: การเตรียมการ ทางด้านการเงินและลักษณะบ้านพักหลัง เกษียณที่ต้องการ," *วารสาร บริหารธุรกิจ*, ปีที่ 35, ฉบับที่ 136, หน้า 62-87, 2555.